

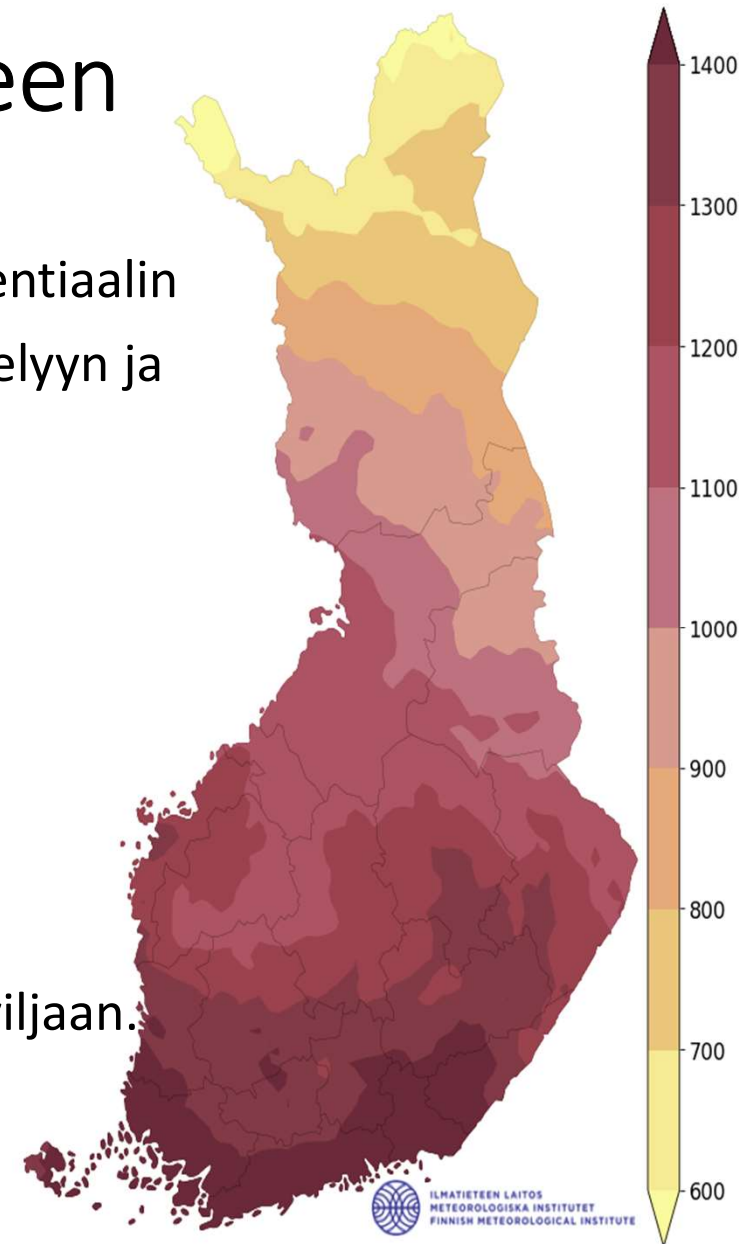
Miten rypsin viljelyssä onnistuu

Kokemuksia Pohjois-Pohjanmaalta Paavolasta ja Vihannista

Tiedosta riskit etukäteen

- Viljelijä tietää omat peltonsa ja niiden mahdollisen satopotentialin
- Viljelijä tietää kalustonsa soveltuvuuden piensiemien viljelyyn ja varastointiin
- Etukäteen tehty kylvösuunnitelma rypsilä, jossa huomioitu kevään aikaisuus tai myöhäisyys
- Vaatii pitkän kasvuajan verrattuna aikaisiin viljoihin +1000 lämpösummaa, joka voi myös jatkua reilusti.
- Suunnittele pellon muokkaus ennen kylvöä niin, että maaperän kosteutta haihtuu mahdollisimman vähän.
- Rypsi vaatii enemmän tarkkailua kasvukaudella verrattuna viljaan.

Maanmuokkaus

- Rypsin siemen on pientä, joka on herkkää kärsimään kuivumisesta. Tästä syystä maaperän kosteutta täytyy pidättää mahdollisimman paljon jo muokkauksia tehdessä.
- Vältä kevätkyntöä, ja tee tasoittavia muokkauksia mahdollisimman vähän.
- Perinteinen syyskyntö ja keväällä äestys riippuen olosuhteista 1-2 kertaa osoittautunut hyväksi.
- Ennen äestämisen aloittamista olisi tärkeää varmistaa, että lohko saataisiin kylvöön samantien kun äestys on valmis. Tällä varmistetaan rypsin itämisen aloitus heti kylvön jälkeen.
- Jos pellon pinta kuivahtaa pahasti täytyy varmistaa seuraavien sateiden ajankohta, koska riski kasvuun lähdölle kasvaa merkittävästi.

Kylvö

- Varmista että kylvösiemen on peitattua. Suojaa tuholaisilta alkukasvun.
- Varaa siementä vähintään 2 säkkiä ylimääräistä. (kylvökone ja tiheä kylvö).
- Nykyiset lajikkeet kaikki hyviä, mutta Sinuhe aavistuksen parempi Synnevaa ja Synthiaa. Clearfield menetelmästä ei kokemuksia.
- Ole tarkka ensimmäisten hehtaarien kohdalla mikä on todellinen peltoon menevä määrä (tärinä, syöttölaitteen tiiveys).
- Määritä kylvösyvyys matalaan, mutta kuitenkin niin että siemen peittyy maasta. (apulanta samaan vantaaseen apuna)
- En suosittele kylvämään jyräpyörästä eteen pintaan siementä muulloin, kuin silloin jos varma sade on tulossa 24h päästä kylvöstä.
- Kylvömäärä rypsillä vaihtelee 6-8 kg/ha välillä. Liian harva kasvusto alttiimpi epäonnistumiseen.
- Tiheä kasvusto antaa pelivaraa tuholaisötököitä vastaan, koska tuholaiden tekemät tuhot voivat muutamassa päivässä pilata erinomaisen kasvuston huonoksi.

Kasvinsuojelu

- Tärkeintä pitää tuholaiset (1.kaalikoi, 2.rapsikuoriainen) loitolla kasvustosta.
- Rikkaruohot pidettävä kurissa, koska ne pilaavat rypsin myynti laadun täysin ja niitä on lähes mahdotonta lajitella koska siemenet samanpainoisia (jauhosavikka)
- Tautipaine pienempää kuin viljoilla
- Tautiaineen käytöstä ei toistaiseksi kokemuksia
- Käytä enemmän aikaa kasvuston tarkkailuun, koska tuholaisten tai rikkaruohojen torjuntaan aikaikkuna on lyhyt. Myöhäinen torjunta voi vioittaa kasvuston tai se ei vastaa enään tarkoitustaan kun kasvi on syöty.
- Ihanteellisissa olosuhteissa mahdollisuus että rypsi peittää alleen kilpailevat rikkaruohot

Kasvinsuojelu

- Valmistaudu ensimmäiseen ruiskutukseen, kun rypsi on 4 lehtiasteella. Tässä vaiheessa kaalikoit iskevät nopeasti (reikiä lehdissä)
- Torju rikkaruohot kun ne ovat tulleet esille ja mielellään sateen jälkeen. Rikkaruoho aineen kustannus suuri, joten malttia siihen että kaikki ovat esillä. Tehtävä ennen rypsin kukkavarren kasvua.
- Toinen ruiskutus tehdään kun rypsi on kasvattanut kukkavarren ja nuput ovat tulleet esiin. Tällöin torjutaan rapsikuoriasta. Katso kasvin nuppuja läheltä ja tutki nuput huolellisesti. Rapsikuoriaiset syövät kasvin nupun ja jokaisesta nupusta on mahdollisuus tulla palko = Isot satotappiot.
- Tutustu huolellisesti erilaisiin valmisteisiin, jotka tehoavat tuholaisiin.
- Vaikutusta on kahdenlaista karkottavaa ja kosketukseen/syöntiin perustuvaa
- Ensimmäinen ruiskutus yleensä karkottava ja nupulle ajettavat kosketus ja syöntivaikutteisia

Kasvinsuojelu

- Optimi olosuhdetta ei voi aina odottaa. Panosta siihen että kasvi säilyy elinvoimaisena. Viljoilla aikaikkunat toimenpiteiden tekemiseen pitkiä rypsilä toimenpiteet tehtävä välittömästi kun tarve on.
- Pese ruisku huolellisesti ja tarkasta kemikaali astian kautta onko vesi kirkasta vai värjäytynyttä. Jos väriä uusiksi.
- Sateet saattavat jopa poistaa tuholaisten torjumis tarpeen, mutta tulevat takaisin 2-4 päivän kuluessa yhtä runsaana kuin ennen sadetta.
- Varaudu ötököiden torjuntaan kolmeen kierrokseen, koska tuholaispaine vaihtelee suuresti vuosittain.
- Juolaan ja hukkakauran torjunta +
- Tautiaineella erinomaiseen kasvustoon vielä lisä boostia, mutta voi lisätä lehtivihreän riskiä ja viivästyttää puintia?

Puinti

- Rypsi puinti kypsää kun palkot aukeavat helposti rasahtaen
- Puitava paremmissa olosuhteissa kuin viljat (palkokasvi)
- Puinnin aloitukseen kaveri ottamaan yläseulan päältä tavaraa lapioon, pressuun yms. (siementä ei löydä pellostasta)
- Vankan kasvuston puinti vaatii malttia
- Turha palkojenjauhattaminen pois. Puintivälejä reilusti auki kierroksia kelalle vähän.
- Säädä kone ensin rapsille ja hae koneellesi paras lopputulos puintiin.
- Pystyterä pakollinen toiselle puolelle
- Älä pyri täysin puhtaaseen säiliöön tulevaan tavaraan → Tappiot mahdollisia

Puinti

- Kaatokelalla saadaan suuret satotappiot aikaan → Kokeile puida kaatokela täysin ylhäällä ja lähde avustamaan ainoastaan sen verran kuin pakko
- Kasvuston ollessa pystyä pyri katkaisemaan rypsin korsi haarauma kohdasta, jolloin puinti käy vaivattomasti
- Lakoisessa kasvustossa pakko syöttää jäykkää tyveä, joka voi olla myös kosteaa. (Puintisuunta)
- Älä anna puintinopeuden huijata, koska yläseulan päällä on tavaraa huomattavasti enemmän kuin viljoilla.
- Korkea sänki ei haittaa jatko muokkauksia

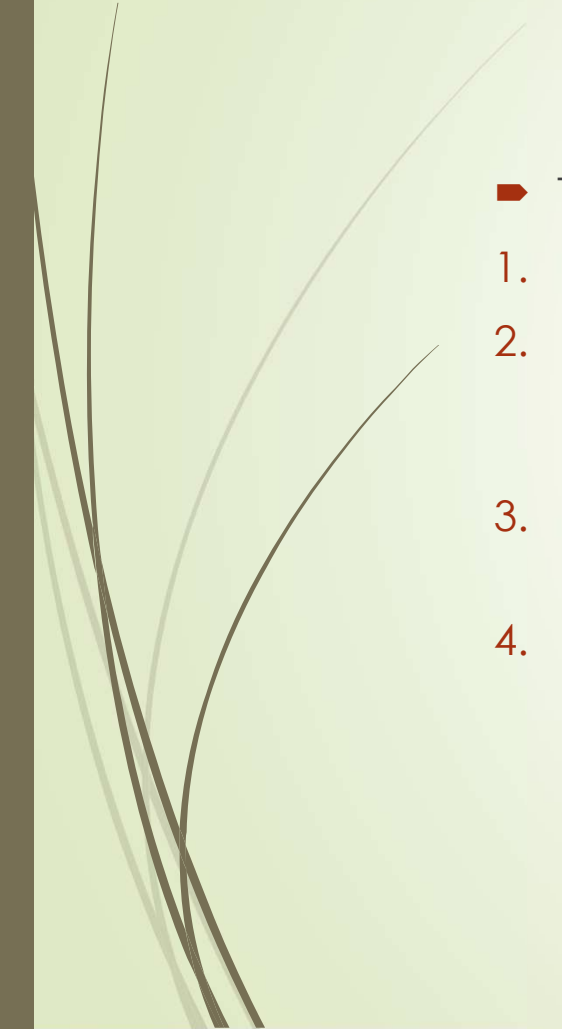

Kuivaus

- Jos ei aikaisempaa kokemusta rypsin viljelystä varmista kärryjen tiiveys ennen kuivaajalle lähtöä. (Ilmasulkua, massaa)
- Kuivaajasta rypsit voivat ´´karata´´ reijistä, kulumakohdista, poistokanavasta tai esipuhdistajan kautta.
- Pudota lämpötilaa 65-70 tietämille. Ylipaine kuivaajassa rypsit alkoivat tuoksumaan voimakkaasti korkeammalla lämpötilalla. (Öljyjen haihdunta) Kierrätysnopeus takaa palkojen ja muiden epäpuhtauksien puhdistamisen.
- Liian märkää siementä ei ole. Puimuri vastustaa ennen kuivaajaa.

Kuivaus

- Tee tarkastus lista itselle, jossa käyt läpi seuraavat kohdat.
- 1. Poistoilmanrajoittaminen (kevyt siemen voi karata poistopuolelle)
- 2. Esipuhdistajan pienentäminen niin että epäpuhtaudet, kuoret ja palkonpalat lentävät pois. Myös hieman seassa pientä siementä. Tässä sama homma kuin puimurin seulan säädössä tarkka!
- 3. Lämpötilan säätö pienemmälle, jos rypsit kosteita aloittaa 60°C ikäänkuin varmanpäälle ja siitä lähteä isontamaan kun kuivuminen on käynnistynyt
- 4. Vahdi tarkasti. Kuivataan 7.5%kosteuteen, joka voi sisältää 40% kasviöljyä = paloriski suurempi kuin viljoilla. Ensimmäinen erä tarkkana, josta saadaan poistolämpö kohdilleen. Huomattavasti alhaisempi kuin viljoilla. Huolellinen jäähdytys.

Varastointi

- Rypsiä ei voi varastoida vuosikausia niin kuin viljoja. Oma kokemus on että maksimi varastointi aika olisi 1.5vuotta, mutta parasta olisi pyrkiä myymään sato vuoden kuluessa.
- Rypsien kosteusvaatimus vastaanotoissa on 8-9%, eikä sinne saa sekaantua muiden lajien siemeniä tai miinukset hintaan ovat suuria.
- Kuiva rypsi on lähes veteen verrattavaa varastoitavaa, joten vanhempien kuivaamoiden pakettisiilojen saumoja kannattaa tarkkailla, jos aikaisemmin ei ole varastoinut piensiemettä.
- Säkitä itselle pieni erä rypsejä seuraavalle kylvövuodelle, joita toivottavasti ei tarvi käyttää.
- Varastoinnilla pystytään laskemaan lehtivihreä tasoja hieman.

Miksi viljellä rypsiä

- Saadessaan hyvän alun rypsi selviää äärimmäisistä olosuhteista kuivuudesta ja märkyydestä hyvin, kunhan pitää tuholaiset ja rikkaruohot kurissa. Kylmät yöt viivästyttävät valmistumista mutta eivät ole pilanneet kasvustoa.
- Piristää pellon kasvua 2 vuotta eteenpäin, sekä on erinomainen tapa kurittaa juolasta tai hukkakauraa.
- Kiloja tulee vähemmän, mutta ne ovat arvokkaampia= Pienemmällä varastointikapasiteetillä enemmän euroja
- Kasvijalostus parantuu ja tietoa tarjolla enemmän. Lisää mielenkiintoa kehittää omaa viljelyä.
- Pitkäaikaiset vaikutukset tilan talouteen ja maaperään positiivisia.
- Lisää Suomen valkuaisomavaraisuutta

Uskalla kokeilla!

- Tee lohkokokohtaisia kokeiluja mikä passaa ja toimii itsellä parhaiten.
- Alussa täys tiheä kasvusto lupaa jo hyvää lopputulosta.
- Harvassa tai epätasaisessa kasvustossa alkaa kipuilu missä vaiheessa teet toimenpiteitä kun ensimmäiset pukkaa kukkavartta ja toiset ovat 4 lehtiasteella. Itse päätettävä mikä on se valtaapitävä tilanne ja miettiä mistä sen parhaan potentiaalin saa.
- Laadukkaalla sadolla varma menekki
- Tulevaisuuden potentiaalia kun Rapsikin jalostuu? Siemenen fyysiset ominaisuudet mukavempia käsitellä eri työvaiheissa.
- Lakoontuminen ei tarkoita epäonnistumista, rypsi jää yleensä irti maasta pahastikkin lakoontuessaan, jolloin kasvi kuivaa kohtuudella puintikuntoon.

Onnistua voi pelkästään vaan yrittämällä!

Kiitos!

